

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok munkahigiénés feladatai

Dr. Nagy Sarolta

NNK Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.05.08.

Munkahigiénés feladatok és a foglalkozás-egészségügyi alapellátás 1.

1993. évi XCIII. Törvény, a munkavédelemről „....**Mvt.54. §** A **kockázatértékelés során** az egészségvédelmi határértékkel szabályozott kóroki tényező előfordulása esetén munkahigiénés vizsgálatokkal kell gondoskodni az expozíció mértékének meghatározásáról.... **Mvt.58. §** ...(2)-A foglalkozás-egészségügyi szolgálat a munkáltató felelősségének érintetlenül hagyásával közreműködik az egészséget nem veszélyeztető munkakörnyezet kialakításában....”

89/1995. (VII.14.) Korm. Rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról, 1.sz. melléklet 1.2. **munkahigiénés vizsgálatok**

„a **munkahigiéné** a **munkakörnyezeti** egészségi **veszélyek, kockázatok előrelátásának, felismerésének, értékelésének/beclslésének** és kezelésének a tudománya, amelynek célja a munkások egészségének megóvása” *IOHA – Munkahigiénikusok Nemzetközi Szövetsége definíciója*

27/1995. (VII.25.) NM rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról,
4.§ „(1) A szolgálat az alapszolgáltatás keretében végzi c)
....munkakörülmények és **munkavégzés egészségkárosító hatásainak**
...vizsgálatát.... (2) A szolgálat **közreműködik** a) az Mvt. 58.§-ban felsorolt munkáltatói feladatok ellátásábanab) munka-egészségügyi, -fiziológiai, -ergonómiai, -**higiénés feladatok** megoldásában...”

Foglalkozás-egészségügyi Fórum, Budapest, 2019.05.08.

Munkavégzésből, munkakörnyezetből eredő megterhelések, kóroki tényezők 1.

- **Biológiai** - 61/1999 (XII.1.) EüM rendelet a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről
 - 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- **Kémiai** - 2000. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról
 - 25/2000 (IX.30.) EüM-SzCsM együttes rendelet a munkahelyek kémiai biztonságáról
 - 26/2000 (IX.30.) EüM rendelet a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről
- **Fizikai** -22/2005 (VI.24.) EüM rendelet a rezgésexpoziciónak kitett munkavállalóra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményeiről
 - 66/2005 (XII.22.) EüM rendelet a munkavállalókat érő zajexpozicióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről
- **Ergonómiai** - 50/1999 (XI.3.) EüM rendelet a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről
 - 25/1998. (XII. 27.) EüM rendelet az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről
- **Pszichoszociális**

A munkavállaló és a munkakörnyezet között kölcsönhatás

- munkavégzés módja
- szociális környezet, személyes kapcsolatok
- használt technológia
- felhasznált anyagok
- munkaeszközök
- munkafázisok speciális expozíciós lehetőségei
- az expozíció mértéke, ideje, gyakorisága
- alkalmazott megelőzés, védőeszközök, speciális védőruházat, műszaki megoldások
- tárgyi környezet

A munkahigiénés vizsgálat célja

- Kockázatelemzés része

- Azon tényezők felkutatása, ellenőrzése,

- munkakörülmények – berendezés, gépek, gépsorok, technológia, használt anyagok, fizikai munkakörnyezet, társadalmi munkakörnyezet

melyek közvetlenül, vagy közvetve hatással lehetnek a munkát végző személyek egészségére, munkaképességére.

- munkavégzés – fizikai, szellemi

- Javaslat tétel, a

- veszélyek, kockázatok felmérésére, mérséklésére,
 - hiányosságok felszámolására,
 - a megterhelések, kórosi tényezők, az egészséget nem károsító szinten tartására
 - a munka/munkakörnyezet adaptálására a munkavállaló képességeihez,
 - akadálymentesítés
 - a munkavállalók egészségének ellenőrzése

Munkahigiénés vizsgálatok felosztása

- Alap vizsgálat
 - újonnan kialakítandó üzem/egység tervezése/kivitelezése során, üzembehelyezéskor
 - a munkahigiénikus, ill. FESZ „munkába állásának” időpontjában
 - a gazdálkodó egység valamennyi telephelyén, minden munkakörre el kell végezni
 - célja az alap helyzet rögzítése
- Időszakos vizsgálat
 - a technológia sajátosságát, helyi körülményeket figyelembe véve a szerződésben rögzített gyakorisággal, legalább évente 1x javasolt
 - az előző munkahigiénés vizsgálat során tapasztaltakhoz képest az eltérések felmérése
 - az előző munkahigiénés vizsgálat során hozott javaslatok megtörténtének ellenőrzése
- Soron kívüli vizsgálat
 - technológia módosítása
 - új technológia
 - épület átalakítással járó munkakörnyezet változás
 - új anyag használata
 - foglalkozási megbetegedés
 - fokozott expozíció

Munkahigiénés vizsgálatok lépései

- Előkészítés, adatgyűjtés, tervezés, hipotézis (várható kóroki tényezők)
- Helyszíni szemle
- műszeres vizsgálatok:
 - munkahelyi kémiai kóroki tényezők – gázok, aerosolok, porok,
 - munkahelyi fizikai kóroki tényezők – zajszint, egésztest/kéz-kar rezgésterhelés, megvilágítás, elektromágneses tér, ionizáló, nem ionizáló sugárzásszint,
 - klíma tényezők (zárttér, szabadter)
 - Fizikai megterhelés-igénybevétel
 - BEM vizsgálatok
- Értékelés, mérési eredmények feldolgozása
- Adatok, javaslatok dokumentálása
- Javaslatok végrehajtásának ellenőrzése

Előkészítés, adatgyűjtés

- Konzultáció:
 - Munkavédelmi felelőssel
 - Munkahelyi vezetővel
- Dokumentumok áttekintése:
 - Korábbi munkahigiénés vizsgálatok, mérések jegyzőkönyvei
 - Belső szabályzatok, egyéni védőeszköz juttatása,
 - Helyi munkavédelmi szabályzat – sérülékenycsoportra vonatkozó szabályozások
 - Veszélyes anyagok Biztonsági Adatlapjai
 - Munkafolyamatok, technológiák leírása, eszközök, anyagok
 - Munkafolyamatok, technológiák időbeni jellege, (folyamatos, időszakos)
 - Munkakörök, létszám, ffi/nő aránnyal
 - Műszakbeosztások
 - Meglévő helyszínrajzok
- Munkavállalók egészségi állapotának ismerete

Helyszíni szemle

- Ütemterv alapján, „check lista”,
- Munkavédelmi képviselőt, munkahelyi vezetőt, munkavállalókat bevonni,
- Helyszínrajz készítés, kiegészítés,
- Munkahely/üzem elemzése – szabad/zárttér, távmunka, berendezések, munkaeszközök, épített környezet, balesetveszély, szellőztetés, megvilágítás, hulladékkezelés, ivóvíz, stb.
- Gépsorok, technológia – kóroki tényezők megléte, időbeliség,
- Társadalmi környezet,
- Munkavégzés – megterhelés, fizikai/szellemi munka,
- Jegyzőkönyv készítés
 - Üzemenként/munkahelyenként/műhelyenként,
 - Üzem/munkahely megnevezése,
 - Vizsgálatban résztvevők neve, dátum,
 - Vizsgálati szempontok/ellenőrző lista sorrendjében megállapítások,
 - Javaslatok,
 - Korábbi javaslatokkal kapcsolatos észrevételek.

Értékelés, mérési eredmények feldolgozása Adatok, javaslatok dokumentálása

- Tapasztalatok, eredmények összevetése az elvárt követelményekkel, szabványokkal, határértékekkel, helyi munkavédelmi szabállyal,
- Mérések, vizsgálatok elrendelése,
- Munkaszervezési javaslatok,
- Műszaki megoldások,
- Határidő meghatározása,
- Jegyzőkönyv véglegesítése,

- Javaslatok, mérések végrehajtásának **ellenőrzése**, esetleges újra értékelés.

Összegzés

- A munkahigiénés vizsgálat/bejárás **fontos és elmaradhatatlan** része a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok munkájának.
- A munkahigiénés vizsgálat során **ismerhetjük meg pontosan** az általunk ellátott üzem/gyár/egység munkakörülményeinek, munkaköreinek minden részletét.
- Ezen **ismeretek birtokában** tudunk **helyes döntést** hozni a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok és foglalkozási rehabilitációs eljárások során.

Javasolt irodalom

- Ungváry Gy.: Munkahigiénés gyakorlatok. Budapest, OMFI 2011.
- Ungváry Gy. szerk.: Munkaegészségtan Budapest, Medicina 2009.
- Ungváry Gy. szerk.: Foglalkozás-orvostani gyakorlati jegyzet, Budapest 2000.
- Segédlet a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez: http://fszk.hu/wp-content/uploads/2015/11/Seg%C3%A9dlet_2015_v2.pdf
- Akadálymentes munkahelyek speciális munkavédelme (oktatási segédlet): <http://www.etikk.hu/wp-content/uploads/2013/05/munkavedelem.pdf>
- Módszertani segédlet a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztató munkáltatók akadálymentesítési előírásaihoz: <http://www.kormanyhivatal.hu/download/f/8a/53000/M%C3%93%20%20seg%C3%A9dlet%20-%20Akad%C3%A1lymentes%C3%ADt%C3%A9s.pdf>

